Rosyjski gaz wciąż w Europie?

Bruksela nie osiągnęła swojego celu: embarga na import gazu z Rosji. Pomimo tego, jest on wypychany z Europy na różne sposoby. Dziwne, że jeszcze do niej dociera. Jak wygląda mapa obecności rosyjskiego gazu na Starym Kontynencie?

Europa w ubiegłym roku obniżyła import rosyjskiego gazu, sprowadzając rurociągami zaledwie 62 miliardów m3 gazu (wobec 140 miliardów w 2021). W tym ma być to zaledwie 40-45 mld m3. I to łącznie z LNG.

Rosyjski metan powoli znika więc z europejskiego krajobrazu energetycznego, jak zniknęły już ropa, paliwa i węgiel. Jednak nie wszędzie proces ten przebiega tak samo – gazowe rurociągi z Rosji do Europy, im bardziej na północ, tym mocniej zamrożone, im dalej na południe, tym goręcej działają. Najbardziej północny – niewielki rurociąg do Finlandii – został zamknięty po operacji „gaz za ruble" (Gaz za ruble, kto przegrał? | Myśl Polska (myslpolska.info)

Największe gazowe rurociągi świata – Nord Stream 1 i 2 przez Bałtyk – zostały wysadzone. Mogły przesyłać 110 miliardów m3/rok. I choć jedna z czterech nitek jakimś cudem ocalała, to nic nią nie płynie. Co prawda prezydent Putin co pewien czas powtarza publicznie ofertę dostaw, twierdząc, że gaz może popłynąć następnego dnia, „wystarczy odkręcić zawór". Ale Niemcy dumnie mówią „nie". Ta duma bierze się stąd, że Ameryka trzyma ich mocno za gardło i wybija z głowy pomysły współpracy gospodarczej z Rosją.

Polski „Jamał” (33 mld m3/r) najpierw osuszyliśmy przez odmowę płacenia w rublach, potem zarekwirowaliśmy rosyjską część własności w EuRoPolGaz. Jako retorsje Rosja nałożyła sankcje – zakazała wszelkich interesów z właścicielem. Więc stoi pusty. Paradoksalnie, bardziej na południe pracuje rurociąg przez Ukrainę. To państwo toczące wojnę z Rosją, przesyła jej gaz i pobiera za to opłaty. Nie tylko gaz, także i ropę. Co prawda mogło płynąć dwa razy więcej gazu, ale płynie tylko 14 mld m3/rok.

Południowa część Starego Kontynentu trzyma się znacznie silniej rosyjskiego gazu niż północna. Tak Austria, Słowacja jak i przede wszystkim Węgry – twardo się trzymają tego dostawcy. Tutaj gaz dochodzi także przez Turcję, do której z Rosji prowadzą dwa rurociągi. Błękitny Potok, przesyłający 16 mld m3/rok, a także Turecki Potok, którego dwie nitki po 15,75 mln m3/r zaopatrują także południową Europę. I pracują ciężko, choć ostatnio wyrosła im nowa, niespodziewana bariera. Bułgaria, sama nie importując rosyjskiego gazu (jako jedna z nielicznych posłuchała wezwań Brukseli, by nie płacić za gaz w rublach), przyłączyła się dość oryginalnie do sankcji. Z dnia na dzień, 13 października, nałożyła podatek na tranzyt rosyjskiego gazu do Serbii i na Węgry. To ~47 zł/MWh przy cenie gazu 235 zł, czyli 20% ceny. To znacznie więcej niż przyjęte kilka małych procent opłat przesyłowych. Wcześniej wydawało się to niemożliwe, wręcz niesłychane, by można było nałożyć cła na tranzyt wewnątrz Unii. A dzisiaj można…

Jak widać, część Europy ciągle trzyma się rurociągów z Rosji, ale nowe europejskie rynki zdobywa rosyjski gaz skroplony (LNG), którego w ostatnim półroczu EU kupiła o 40% więcej. Procentowo to imponujące, ale ilościowo to niewiele – w ’21 import wyniósł zaledwie 13,5 mld m3, w ’22 dużo więcej – 19,3 mld, a w pierwszej połowie bieżącego – 10,8 mld.

Ale jednak LNG dociera, i aż 37% z tych dostaw odbiera Francja, chętnie kupują go Hiszpania (18% rosyjskiego eksportu LNG) czy Belgia – 17%. Dla porównania – Chiny odbierają 20%.

To zupełnie nowe rynki, gdyż jeszcze w 2021 r. Rosja w Belgii się nie liczyła (7. miejsce wśród dostawców LNG), podobnie jak w Hiszpanii (5. miejsce). Tę ostatnią rosyjski gaz uratował przed kłopotami, gdy niepokoje w Afryce Zachodniej spowodowały przerwanie dostaw z Algierii. I to z czysto politycznych powodów – Hiszpania wycofała bowiem swoje poparcie dla Algierii w sprawie Sahary Zachodniej, Algier więc, po ostrzeżeniu (nie pomogło), przekierował swoje dostawy do Włoch. Jak widać rosyjski gaz czasami ratuje inne państwa przed ich energetycznymi problemami, czego zupełnie nie widać z naszego miejsca na mapie.

Pomimo tego wszystkiego Europa to wciąż najbardziej dochodowy rynek dla Gazpromu. W ubiegłym roku uzyskiwał on niewiarygodnie wręcz wysokie ceny (984 dolary za 1000m3). W bieżącym roku wygląd na to, że cena będzie około 500 dolarów, gdy gaz dla Chin kosztuje 300 USD. Kurczący się, o zróżnicowanej geografii, ale bardzo dochodowy rynek europejski – tak podsumujmy ten przegląd.

Andrzej Szczęśniak